

**KOSOVA DEVELOPMENT CENTER
QENDRA KOSOVARE PËR ZHVILLIM**

**RAPORTI
VJETOR**

2020 - 2021

PËRMBAJTJA

Vizioni dhe misioni

2

Përmbledhje ekzekutive

3

Projekti: "Trajnimi për certifikimin e kandidatëve për shërbime këshillimore në bujqësi dhe zhvillim rural dhe përmirësimi i efektivitetit të zyrtarëve komunal"

4

Projekti: "Trajnimi i Aplikuesve Potencial për të aplikuar në Programin e Granteve të Zhvillimit Rural"

7

Financat

11

Struktura organizative e KDC-së

14

VIZIONI DHE MISIONI

VIZIONI

KDC nxit dhe promovon zhvillim socio-ekonomik të qëndrueshëm të komuniteteve në Kosovë dhe rajon, duke fuqizuar, informuar, lehtësuar dhe avancuar pozitën e tyre, si dhe pjesëmarrjen aktive në planifikim dhe vendimmarrje.

MISIONI

KDC është shtyllë bartëse në zhvillimin socio-ekonomik të qëndrueshëm të komuniteteve.

Qëllimet strategjike

Përmirësimi i pozitës socio-ekonomike të komuniteteve rurale në Kosovë;
Zhvillimi i vazhdueshëm i shoqërisë civile;
Ndihmesë për grupet nevojtare.

Grupet e Synuara

Partnerët lokalë dhe grupet e synuara të KDC-së janë: anëtarët e shoqatave të fermerëve, ndërmarrësit, fermerët individual; vëmendje e veçantë ju jepet grave të veja, familjeve të tyre dhe përfaqësuesve të grupeve etnike.

Sektorët

Zhvillimi Rural

Informimi dhe publik

Punësimi dhe gjenerimi i të ardhurave

Bashkëpunim ndërkufitarë

Shoqëria civile dhe demokratizimi

Ambient

VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM EKZEKUTIV

Edhe pse periudha e raportimit (2020-21) njihet si një ndër periudhat më të rënda edhe në nivel botëror, për shkak të përballjes me pandeminë e COVID-it, gjatë kësaj periudhe **KDC** realizoi me sukses dy projekte, njëri i financuar nga Banka Botërore dhe tjetri, një program i Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural (MBPZR). Projekti i parë fokusohet në trajnimin për certifikimin e kandidatëve për shërbime këshilluese në bujqësi dhe zhvillim rural, ndërsa projekti i dytë kishte në fokus trajnimin e fermerëve për aplikim për grante në MBPZR. Pavarësisht sfidave të paraqitura nga pandemia Covid-19, stafi i përkushtuar i KDC i kapërceu këto pengesa dhe i përfundoi të gjitha aktivitetet sipas planit duke shfrytëzuar një platformë online dhe duke zbatuar masa të rrepta sigurie.

Avni Kasumaj
Drejtor Ekzekutiv

Përveç përfundimit me sukses të këtyre projekteve, KDC bëri gjithashtu hapa të rëndësishëm në promovimin e bujqësisë së qëndrueshme dhe zhvillimit rural në rajon. Trajnimi dhe certifikimi i kandidatëve për shërbime këshillimore dhe përgatitja e fermerëve për aplikime për grante jo vetëm që ka ndihmuar në përmirësimin e jetesës së fermerëve individualë, por gjithashtu ka kontribuar në zhvillimin dhe rritjen e përgjithshme të ekonomisë rurale.

Nëpërmjet zbatimit të këtyre projekteve, KDC ka qenë në gjendje të ndërtojë një rrjet të fortë këshilltarësh të trajnuar dhe të certifikuar, të cilët mund të ofrojnë udhëzime të ekspertëve për fermerët në rajon. Kjo ka çuar në një rritje të produktivitetit dhe efikasitetit në sektorin e bujqësisë, si dhe një reduktim të numrit të kulturave të dështuara dhe burimeve të shpërdoruar.

Për më tepër, trajnimi i fermerëve se si të aplikojnë për grante dhe qasje në financim ka luajtur gjithashtu një rol të rëndësishëm në promovimin e zhvillimit rural. Kjo u ka mundësuar fermerëve të investojnë në teknologji dhe teknika të reja, duke çuar në një përmirësim të përgjithshëm të jetesës së tyre dhe ekonomisë së rajonit.

Pavarësisht sfidave të paraqitura nga pandemia Covid-19, KDC ka qenë në gjendje të përshtatet dhe të vazhdojë misionin e saj për promovimin e bujqësisë së qëndrueshme dhe zhvillimit rural në rajon. Kjo është një dëshmi e angazhimit dhe përkushtimit të stafit të KDC-së dhe efektivitetit të programeve dhe projekteve që janë zbatuar.

Avni Kasumaj
Drejtor Ekzekutiv

PROJEKTI

"TRAJNIMI I ÇERTIFIKIMIT TË KANDIDATËVE PËR SHËRBIMET KËSHILLIMORE NË BUJQËSI DHE ZHVILLIM RURAL DHE PËRMIRËSIMI I EFIKASITETIT TË ZYRTARËVE KOMUNALË"

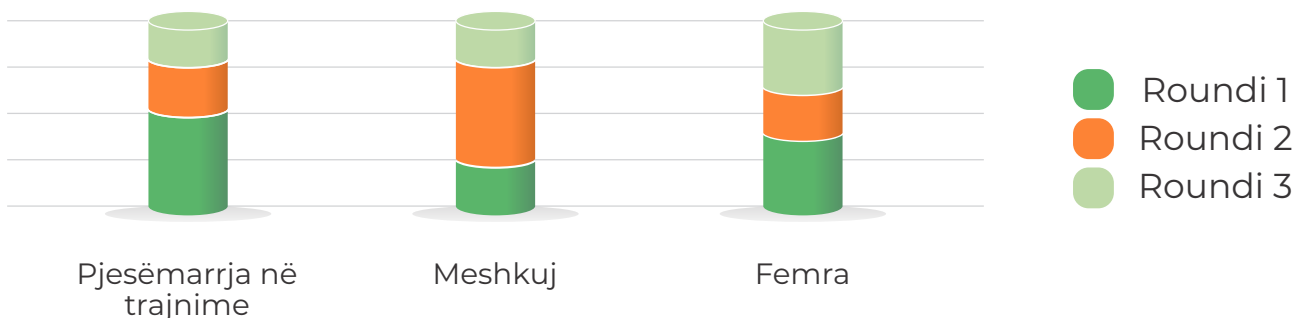
Viti ishte i mbushur me emocione dhe progres teksa ne filluam projektin ambicioz të "Trajnimit për certifikimin e kandidatëve për shërbime këshillimore në Bujqësi dhe Zhvillim Rural dhe përmirësimin e efektivitetit të stafit të shërbimeve këshillimore". Qëllimi ynë dhe i projektit ishte të trajnojmë dhe certifikojmë stafin e shërbimeve këshillimore të MBPZHR, si dhe këshilltarët komunalë dhe privatë për tema që ishin teknike dhe të bazuara në kërkesat dhe nevojat e stafit të Shërbimeve Këshillimore Bujqësore në MBPZHR.

Me fillimin e zbatimit të këtij projekti, ne organizuam "**Trajnime të bazuara në Programin e Çertifikimit**" me fokus certifikimin e këshilltarëve në metodologjitë e zgjeruara të trajnimit dhe ofrimin e këshillave për fermerët dhe komunitetin rural. Certifikimi i Këshilltarëve për Bujqësi dhe Zhvillim Rural është bazuar në Udhëzimin Administrativ Nr. 07 2015, datë 11 Qershor 2015.

Trajnimet u ndanë në pesë module, të cilat përfshinin:

- **Njohuri themelore,**
- **Menaxhimi i kohës,**
- **Metodologjia dhe aftësitë ndërpersonale,**
- **Metodat e Këshillimit,**
- **Menaxhimi i Fermës**

Nëpërmjet projektit kemi ftuar **231** këshilltarë në trajnime dhe kanë marrë pjesë **197** nga ta. Një nga pjesëmarrësit Z. Bekë Pepshi, i cili mori pjesë në trajnimin për menaxhimin e fermës, tregoi se ishte jashtëzakonisht i kënaqur me njohuritë e marra. Ai tha se ka mundur të përdor pjesë nga njohuritë e reja në punën e tij në këshillëdhënie duke përmirësuar cilësinë e shërbimeve të tij te fermerët. Ishte inkurajuese të dëgjohej se trajnimi jo vetëm që ndihmoi në aspektin e certifikimit, por gjithashtu dha rezultate të prekshme në punën e tyre.

Përgjatë periudhës Qershor 2020 deri në Maj 2021, janë organizuar tri runde të trajnimeve.

Në përgjithësi, projekti ishte një sukses i jashtëzakonshëm dhe ne jemi krenarë që kemi luajtur një rol në përmirësimin e efektivitetit të stafit të shërbimeve këshillimore dhe ofrimin e trajnimeve të vlefshme për gjeneratën e ardhshme të këshilltarëve bujqësorë. Ne mezi presim të vazhdojmë misionin tonë për të promovuar bujqësinë e qëndrueshme dhe zhvillimin rural në rajon

KANË MARRË PJESË NË TRAJNIME

197 PJESËMARRËS

70 FEMRA PJESËMARRËSE

127 MESHKUJ PJESËMARRËS

Pjesëmarrja në Trajnime

KANË MARRË PJESË NË TESTIM

165 PJESËMARRËS

163 PJESËMARRËS E KANË KALUAR TESTIN

2 PJESËMARRËS NUK E KANË KALUAR TESTIN

Pjesëmarrja në Testim

Teknologjitë e avancuara në prodhimtarinë primare dhe blegtorale

Viti ishte i mbushur me sfida dhe mundësi, ndërsa ne lundruam në rrethanat e paprecedentë të shkaktuara nga Pandemia e COVID 19. Pavarësisht këtyre sfidave, ne në KDC ishim të vendosur për të vazhduar misionin tonë për të promovuar bujqësinë e qëndrueshme dhe zhvillimin rural në rajon. Një nga mënyrat se si e bëmë këtë ishte duke organizuar trajnime online mbi Teknologjitë e Avancuara në Bujqësi dhe Zhvillim Rural.

Këto trajnime u mbajtën paralelisht me Trajnimet tona të Programit të Certifikimit dhe mbuluan një gamë të gjerë temash për të ndihmuar fermerët dhe komunitetet rurale të përshtaten me rrethanat në ndryshim. Modulet e trajnimit përfshinin:

1. Teknologjitë e avancuara në prodhimin primar dhe të blegtorisë;
2. Planifikimi, menaxhimi dhe analizimi i fermave;
3. Trajtimi pas vjeljes dhe marketingu bujqësor;
4. Agro-përpunimi dhe diversifikimi rural;
5. Bioenergji - përdorimi i biomasës; Prodhimet bujqësore, (origjina bimore ose shtazore), produktet pyjore, mbeturinat komunale dhe të tjera për të gjeneruar energji elektrike dhe ujë si dhe menaxhimin e mbeturinave të ngurta;
6. Roli i Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në Bujqësi (TIK në Bujqësi).

Nëpërmjet këtyre trajnimeve, ne ishim në gjendje t'u ofrojmë fermerëve dhe komuniteteve rurale njohuritë dhe mjetet e nevojshme për t'u përshtatur me rrethanat në ndryshim dhe për të vazhduar të prosperojnë në sektorin e bujqësisë. Trajnimi mbi teknologjitë e avancuara në prodhimin primar dhe blegtoral ka ndihmuar fermerët të përmirësojnë produktivitetin dhe efikasitetin e tyre, ndërsa trajnimi për agropërpunimin dhe diversifikimin rural i ka ndihmuar fermerët të eksplorojnë mundësi të reja dhe të diversifikojnë rrjedhat e tyre të të ardhurave.

Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit në bujqësi (ICT in Agriculture) ishte gjithashtu një aspekt i rëndësishëm i trajnimit, duke ndihmuar fermerët të qëndrojnë të lidhur dhe të informuar për zhvillimet më të fundit në industri.

Në përgjithësi, këto trajnime kanë luajtur një rol vendimtar në promovimin e bujqësisë së qëndrueshme dhe zhvillimit rural në rajon. Ne jemi krenarë që kemi qenë në gjendje të ofrojmë trajnime të vlefshme për fermerët dhe komunitetet rurale, edhe përballë pandemisë. Ne mezi presim të vazhdojmë misionin tonë për promovimin e bujqësisë së qëndrueshme dhe zhvillimit rural në rajon në vitet në vijim.

PROJEKTI

“TRAJNIMI I APLIKUESVE POTENCIAL PËR APLIKIM NË PROGRAMIN E GRANTEVE PËR ZHVILLIMIN RURAL”

Qëllimi i projektit tonë ambicioz, ishte të përmirësojmë produktivitetin dhe qasjen në tregje nga përfituesit e projekteve në nënsektorët e pemtarisë dhe blegtorisë së Kosovës dhe të forcojmë kapacitetet institucionale të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural.

Për të arritur këtë qëllim, ne zgjodhëm të mbështesim Masën 101 – “Investimi në pasuri fizike të pronave bujqësore” dhe Masën 103 – “Investimi në pasuri fizike në lidhje me përpunimin dhe marketingun e produkteve bujqësore”.

Si përfundim, projekti i zbatuar nga **KDC**, në bashkëpunim me Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural, ka pasur një ndikim të rëndësishëm në fermerët dhe komunitetet rurale në Kosovë. Nëpërmjet trajnimeve dhe mbështetjes së ofruar, fermerët mundën të rrisin kapacitetet e tyre dhe të përmirësojnë jetesën e tyre përmes blerjes së makinerive bujqësore, pajisjeve dhe objekteve të tjera të nevojshme. Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural ka ofruar mbështetje financiare në formën e granteve për investime të ndryshme dhe ka ofruar mbështetje teknike në përgatitjen e propozimeve dhe aplikimeve. Suksesi i projektit ka çuar në përmirësimin e produktivitetit dhe efikasitetit në sektorët e blegtorisë dhe hortikulturës dhe ka siguruar qasje më të madhe në tregje për fermerët. KDC është e përkushtuar për të vazhduar misionin e saj për promovimin e bujqësisë së qëndrueshme dhe zhvillimit rural në rajon.

Organizimi i trajnimeve

Kjo periudhë u identifikua me përpjekjet tona për ngritjen e kapaciteteve të fermerëve, ndërmarrjeve agropërpunuese dhe sipërmarrësve ruralë përmes organizimit të trajnimeve në koordinim me Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural (MBPZHR). Qëllimi ishte që të trajnohen 500 pjesëmarrës nga të gjitha regjionet e Kosovës në mënyrë që të përgatiten për procesin e aplikimit sipas procedurave dhe kërkesave të shpallura nga MBPZHR.

Duke marrë parasysh rrethanat e shkaktuara nga COVID-19, u ra dakord që të gjitha trajnimet të mbaheshin online për të gjithë pjesëmarrësit e përzgjedhur. Në koordinim me MBPZHR, KDC përgatiti një platformë online - Google Meet, e cila u mundësoi të gjithë pjesëmarrësve të kenë qasje në trajnime online.

Trajnimet u fokusuan kryesisht në:

- Kriteret e përgjithshme të pranueshmërisë, (1 ditë);
- Propozim projekti/hartimi i planit të biznesit, (1 ditë);
- Procedurat për procesin e aplikimit për grant, (1 ditë);
- Masat agro - mjedisore, ndryshimet klimatike dhe aksesit në financa, (1 ditë).

Pjesa profesionale e trajnimeve u fokusua në:

- Investimet në fermë për të mbështetur blegtorinë fitimprurëse, (2 ditë);
- Investimet në fermë për të mbështetur prodhimin fitimprurës të frutave dhe perimeve, (2 ditë);
- Investimet në përpunimin bujqësor dhe ushqimor dhe investimet në marketing, (2 ditë)

Selman Shala, një fermer nga fshati Qyshk i Pejës, shprehu mirënjohjen e tij për trajnimin dhe mbështetjen e ofruar nga KDC përmes projektit. Ai theksoi se pa këtë trajnim, nuk do ta kishte idenë për masat e ndryshme që ofrojnë donatorët dhe qeveria për fermerët.

Falë trajnimit, ai arriti të ndërtoj një serrë për prodhimtarinë e perimeve. Ai inkurajon fermerët e tjerë që të përfitojnë nga mundësitë e ngjashme dhe të mos humbasin trajnimin dhe mbështetjen që mund t'i ndihmojë ata të përmirësojnë jetesën e tyre.

Vazhdimësia e dhënies së këshillave për fermerë – FOLLOW UP

Përveç trajnimeve, **KDC** gjithashtu ofroi mbështetje për pjesëmarrësit. Kjo përfshinte sesione këshillimi për aplikantët e interesuar, ku ekspertët iu përgjigjën pyetjeve që lidhen kryesisht me periudhën pas aplikimit dhe mënyrën e zbatimit të aktiviteteve të granteve.

Libri i Punës

Për të mbështetur më tej pjesëmarrësit, KDC përgatiti edhe një Libër pune që përfshin të gjitha temat e trajnimit që u trajtuan gjatë programit. Ky Libër pune u shërbeu jo vetëm pjesëmarrësve por edhe organizatave të tjera që nuk patën mundësi të përfitonin nga aspektet e trajnimit dhe këshillimit të projektit.

Libri i punës përfshin një shembull të një plani biznesi, listën e dokumenteve të kërkuara për aplikim dhe një manual aplikimi në internet. Të gjitha materialet e trajnimit janë përgatitur në bashkëpunim të ngushtë me PBZHR/MBPZHR për të siguruar cilësinë e informacionit të dhënë. Libri i punës është shtypur në gjithsej 750 kopje në gjuhën shqipe dhe atë serbe. Në përgjithësi, projekti ka qenë i suksesshëm në rritjen e kapaciteteve të fermerëve, ndërmarrjeve agropërpunuese dhe sipërmarrësve ruralë , si dhe duke i ndihmuar ata të aplikojnë për grante për zhvillimin rural.

BROSHURAT

Përveç sesioneve të trajnimit dhe këshillimit, **KDC** gjithashtu identifikoi rëndësinë e ofrimit të informacioneve më të lehta dhe praktike për fermer, për t'i kuptuar temat specifike lidhur me jetesen e tyre. Kjo është arsyeja pse KDC ka prodhuar tre broshura informuese duke mbuluar temat kryesore në bujqësi dhe zhvillim rural.

Broshura e parë, **"Mbrojtja e Pemëve bërthamore nga Sëmundjet dhe Dëmtuesit sipas Fazave të Zhvillimit"** shërben si manual për fermerët që merren me prodhimin e pemëve frutore si kumbulla, pjeshkë, nektarinë, qersh dhe vishnja. Ajo siguron informacion të lehtë për t'u kuptuar për identifikimin e sëmundjeve dhe dëmtuesve, si dhe masat mbrojtëse që mund të merren nga faza pas përfundimit të lulëzimit.

Broshura e dytë, **"Mbarështimi i kafshëve të imëta - deleve dhe dhive"** u ofron fermerëve që merren me mbarështimin e kafshëve të vogla informacione për kujdesin e kafshëve, metodat e të ushqyerit, para dhe pas pjelljes dhe më shumë.

Broshura e tretë, **"Përpunimi, tregu dhe tregtimi i perimeve"** synon të ndihmojë fermerët me njohuritë dhe masat e nevojshme që duhet të marrin kur fillojnë përpunimin e perimeve, si pastrimi, ftohja, pasterizimi, konservimi etj.

Të tre broshurat u përgatitën dhe u shpërndanë në 100 kopje për temë në të dyja gjuhët (shqip dhe serbisht). Ato u shpërndanë fermerëve dhe institucioneve lokale për të siguruar që sa më shumë njerëz të mund të përfitojnë nga informacioni i dhënë.

Në përgjithësi, këto broshura ishin një shtesë e shkëlqyer për projektin, duke u ofruar fermerëve informacion praktik dhe të lehtë për t'u kuptuar që ata mund t'i përdorin për të përmirësuar jetesën e tyre dhe për të rritur prodhimin e tyre bujqësor. KDC do të vazhdojë të zhvillojë materiale të ngjashme për të ndihmuar fermerët në të ardhmen.

FINANCAT

Pasqyra e pozitës financiare më 31 dhjetor 2021

PASURITË

Pasuritë qarkulluese	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Mjetet e gatshme në arkë	3	416	255
Mjetet e gatshme në bankë	3	171,723	205,314
Parapagimet	/		63
Gjithsej mjetet qarkulluese	/	172,139	205,632
Pasuritë afatgjata			
Paisje dhe kompjuterë	/	/	/
Automjetet	4	/	1,100
Gjithsej pasuritë afatgjata			1,100
Gjithsej pasuria		172,139	206,732

DETYRIMET DHE EKUITETI DETYRIMET

Detyrimet afatshkruta	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Llogaritë e pagueshme	53	155	/
Pagat e pagueshme	5	331	/
Kontributet pensionale	5	550	1,265
Tatimi ne paga	5	506	1,290
Tatimi në qira i pagueshëm	5	49	63
Gjithsej detyrimet afatshkurtëra		1,591	2,618
Detyrimet afatgjata			
Rezervat (të hyrat e shtyera)	6	170,548	204,114
Gjithsej detyrimet afatgjata	/	170,548	204,114
Gjithsej detyrimet dhe ekuiteti		172,139	206,732

Drejtor Ekzekutiv
Avni Kasumaj

Zyrtar Financiar
Islam Kasumi

Pasqyra gjithpërfshirëse e të ardhurave për vitin që përfundon më 31 dhjetor 2021

1. TË HYRAT

	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Të hyrat nga donatorët e jashtëm	7	139,052	113,991
Të hyrat nga aktiviteti	0	/	22,706
Gjithsej të hyrat		139,052	136,697

Shpenzimet operative

Shpenzimet e personelit	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Pagat bruto	8	109,671	76,058
Kontributet për sigurim pensional	8	5,272	3,494
Shpenzimet e paparashikuara	8	/	115
Gjithsej shpenzimet e personelit		114,943	79,667

Shpenzimet tjera operative	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Shpenzimet e zhvlerësimit	9	1,100	3,300
Shpenzimet e zyrës,tel,interneti	9	11,650	6,417
Shpenzimet e qirasë	9	935	486
Shpenz e transportit,mirëmbajtja	9	6,498	5,180
Shpenzimet e telefonit	9	/	425
Shpenzimet për reklama	9	3,021	4,592
Shpenzimet e reprezentacionit, mëditjeve	9	/	1,477
Shpenzimet e auditimit	9	/	700
Shpenzime e shërbime bankare dhe te tjera	9	431	416
Gjithsej shpenzime tjera operative		23,635	22,993

Shpenzimet për projekte	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Shpenz per misione, konsultant	10	474	19,992
Shpenz e vizitave studimore	10	/	7,200
Shpenz e publ, brosh, analiz, përkthim, etj.	10	/	6,545
Shpenz për trajnime,ngjarje	10	/	300
Gjithsej shpenzimet e projekteve		474	34,037

2. GJITHSEJ SHPENZIMET		139,052	136,697
3. FITIMI/HUMBJA E PERIUdhës		/	/

Pasqyra e Fluksit të Mjeteve Monetare për vitin që përfundon më 31 dhjetor 2021

A. Aktivitetet Operative

Të hyrat nga aktiviteti operativ	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Dalja e parasë për shpenzimet operative	8	109,671	76,058
Neto paraja e gatshme nga aktiv. operativ	8	5,272	3,494

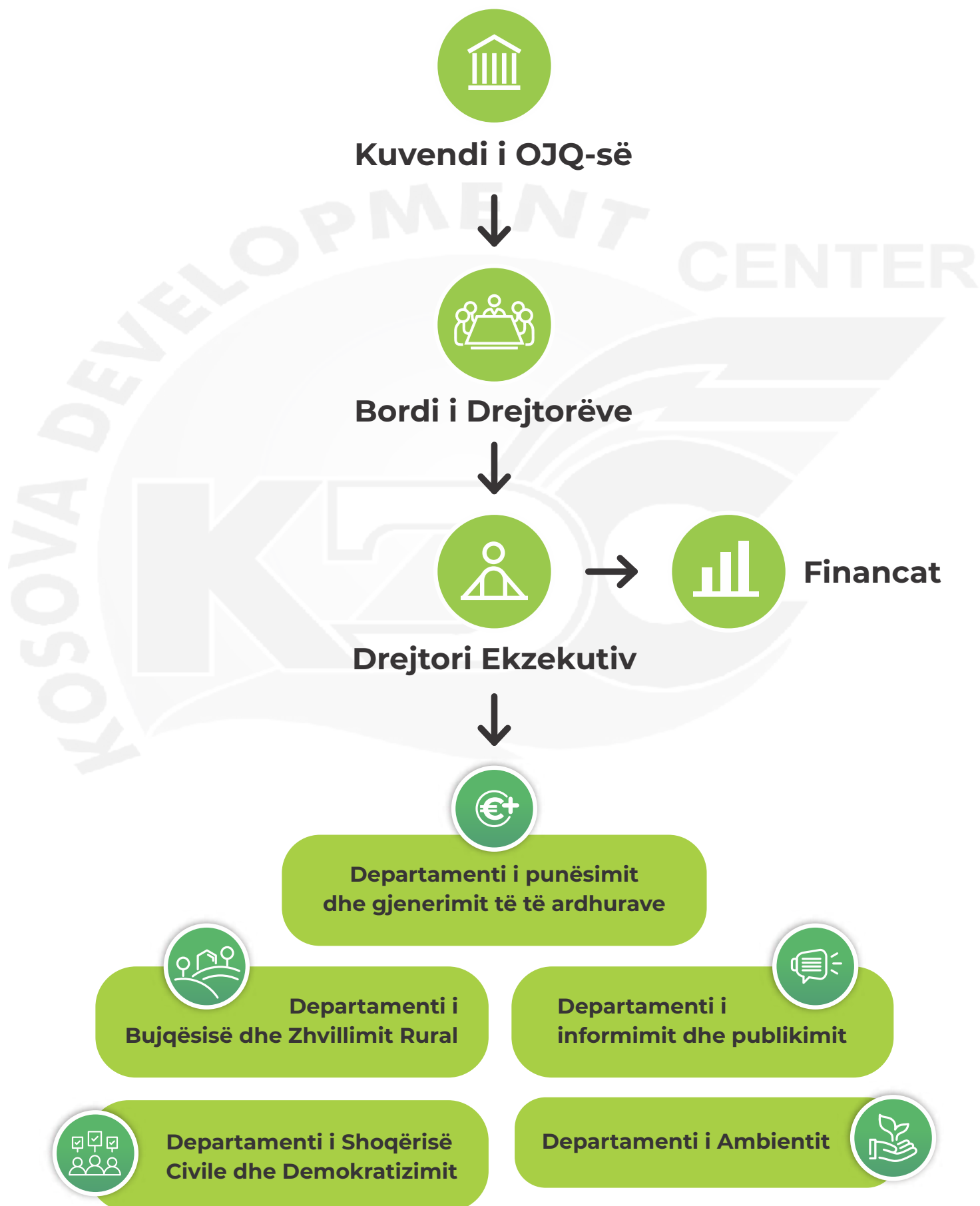
B. Paratë e Gatshme nga aktivitete investuese

Të hyrat nga aktiviteti investues	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Paraja e gatshme nga shitja e mjeteve fikse	/	/	/
Dalja e parasë së gatshme për blerjen e asetëve	/	/	/
Neto paraja e gatshme nga aktiv. investues	/	/	/

C. Paratë e Gatshme nga aktivitete financuese

Të hyrat nga aktiviteti financues	SHËNIM	2021 - €	2020 - €
Paraja e gatshme nga financimi i donatorëve	3	105,559	268,464
Dalja e parasë së gatshme nga aktiviteti financues	/	/	/
Neto paraja e gatshme nga aktiv. financues	/	105,559	268,464
Neto para e gatsh nga aktiv.oper, inv dhe fin	/	33,493	131,767
Para e gatshme dhe ekuival, në fillim të vitit	/	205,632	73,865
Para e gatshme dhe ekuival, në fund të vitit	3	172,139	205,632

STRUKTURA ORGANIZATIVE E KDC-SË

Partnerët dhe Donatorët:

Partnerët:

Shoqatat e fermerëve, Komunat, Departamentet e Bujqësisë dhe zhvillimit Rural, Ndërmarrjet publike

Donatorët:

Banka Botërore dhe MBPZHR

Kontaktet:

Qendra Kosovare për Zhvillim-KDC
Adresa: Rr. "Dëshmorët e Lirisë" Nr. 135
50 000 Gjakovë/Kosovë

Tel:

+383 38 724 499; +383 44 133 881;
+383 44 128 708; + 383 44 207 327

Email: kdc.gjakov@yahoo.com

Website: www.kdc-ks.org